12 Lo XI/21

V. évfolyam. 320. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ..... 24 kor. (12 frt)
Félévre ..... 12 „ (6 „)
Negyedévre ..... 6 „ (3 „)
Egy hónapra ..... 2 „ (1 „)
Egyes szám ..... 8 fillér (4 kr.
Vidékre ..... 10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
Egyetem-utcza 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DÍJA:
Négyszög centiméterenként 8 fillér.
Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek
Nyilttér soronként 40 fillér.

Kolozsvár, 1903. Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF. Szombat, November 21.

Birokverseny.

Kolozsvár, nov. 20.

(h.) A magyar nemzeti közvélemény érdeklődése, most átterelődött arra a birokversenyre, mely a két állam miniszterelnöke között folyik. Izgat bennünket a kérdés: melyik lesz az erősebb? Sikerül-e Tiszának, ennek a gyülölt államférfiunak ugy bukni, hogy az egész nemzet szimpátiája kiséri a közkatonák seregébe, vagy pedig Körber bukik ugy, hogy a zagyva érzelmü osztrák-pártok rokonszenve hajlik feléje. Mert nemzeti hős lesz mindegyikből: akármelyiket meneszti és el az uralkodó kifürkészhetetlen akarata.

Körber válaszolt Tiszának a Reichsrath tegnapi ülésén. E válaszában szankcionálja azt, a mit ezelőtt mondott. S beáll Gassandrának, látnoki szemmel mondván: azt az „idegen" szót még meg fogjuk keserülni. Ilyes valamit érzünk ki Körber beszédéből. Mire céloz Körber doktor, azt még sejteni is alig lehet. Beszédéből azonban kiérezhető, s azhogy biztos a dolgában. Ennélfogva ő megmarad továbbra is osztrák miniszterelnöknek. Viszont Tisza István sem igen látszik hajlandónak arra, hogy egyhamar átengedje másnak a magyar miniszterelnökség bársonyszékét.

Ennélfogva folyik a szóharc tovább, mig csak az egyik meg nem unja. Az az talán még sem. Nem hisszük ugyanis, hogy Tisza István ismételten is megtegye azt, amit az egész nemzet tapsa közepette megtett. Pedig Körber tegnapi beszéde még kiván némi korrektivumot és visszautasitást. Mert kijelentette, hogy legutóbb kifejtett nézeteit fenntartja. Mi ez, ha nem egyéb, mint a tapintatlanság megismétlése, a sértésre ujabb sértés; az arroganciára ujabb arrogancia. Kétféle nem lehet az igazság. S ha tegnapelőtt előkelő idegen mükedvelősködésének nevezte Tisza István, Körber szájhősködését, akkor a tegnapi nyilatkozat már egy szemtelen idegen, tolakodó és rosszhiszemü kirándulása a magyar politikai élet mezejére. Akkor Tisza Istvánnak ezt az ujabb arcátlanságot még erősebben kell visszautasitani, mint a legutóbbit. Mert ez már az ő legteljesebb dezauválása is. Ez már valósággal öklöt érdemlő kötekedés. Amelyet egy osztrák miniszterelnök megenged magának egy egész nemzettel. Egy hitvány osztrák, a magyBr állammal.

*

Ha a politikákan és különösen az osztrák és magyar politikában valóban a következetes becsületesség lenne az irányadó elv; ha ott ahol e két állam sorsára a legfőbb befolyást gyakorolják, mindig a meztelen igazság nyerne érvényesülést, akkor nem tartanánk egy pillanatig sem attól, hogy ebből a birkozásból mi kerülhetünk ki vesztesen. Akkor kétség sem merülne fel az iránt, hogy Körber doktor most a hattyudalait fuvolázza el az osztrák parlamentben. S megbocsátható emberi gyengeségnek tartanók, ha ez az odaát is gyülölt államférfiu, a népszerüség kellemes szimptomái és előnyös körülményei között akar eltávozni a miniszterelnöki székből. S ez esetben megtudnók érteni kirohanásait. Ha már ugyis buknia kell, legalább szép temetést óhajt rendezni magának.

De mivel abban a viszonylatban, melyet »Osztrák-magyar monarchiának« neveznek, semmi sem halad a maga természetes utján; attól is kell tartanunk, hogy ebben a birokversenyben ismét nem Körber ur lesz a legyőzött. S ekkor elénk tolul a kérdés: vajjon nem-e Tisza István az, aki nemzeti mártyrként szeretne elvonulni egyelőre a politika küzdteréről? Annyi bizonyos, hogy Tisza nem volt elkészülve a harcias ellenzék olyan mértékü erejére, mint a milyennek az tényleg birtokában van. S hogy megismerte az erejét: hát tisztába jutott azzal is, hogy a neki kiosztott feladatot képtelen teljesiteni, félreáll tehát ugy: hogy az egész nemzet zászlót hajthat előtte. Mert Tisza István mint nemzeti hős hullott el a csatamezőn . . .

*

A magas politika belső, kulisszatitkaiba mi bele nem láthatunk. Gondolatolvasásra sem vállalkozhatunk. Ám az eseményekből levonva következtetéseinket; ha Körber ujabb kijelentéseit tesszük mérlegre, azt következtetjük, hogy ismét mi leszünk azok, kik vereséget szenvednek. Körber ujabb nyilatkozata: a Tisza István feletti halotti beszéd lehet csupán De maga a nemzeti ügy csak győzhet. E birokversenyben: mi nyerhetünk csupán. Ha mégis Körber bukik el; meg szakad az uralma ennek az intrikus, kellemetlen és rosszhiszemü politikusnak, a ki — mit tagadjuk — kétségtelenül befolyásolta a magyar ügyek elintézését. Eleinte csak zárt ajtók mögött; titkos kihallgatásokon, utóbb pedig nyiltan a Reichsrathban.

Ha pedig Tisza István bukik el, akkor nem fog akadni egyetlenegy magyar politikus sem, aki a magyar nyelv jogainak teljes érvényesitése nélkül megbizást mer vállalni és a megbizatással a magyar parlamentben jelenkezni mer. Tisza István volt az utolsó. A legutolsó. S akkor még köszönetet is mondunk Körber urnak, hogy felénk forditotta arcát. Hálásak leszünk neki, hogy elsőpörte azt az egy embert is, aki még vállalkozott a magyar nyelv eltiprására.

Képviselőválasztás a Józsefvárosban.

— Express tudósitás. —

Budapest, nov. 20.

Már kora reggel megelevenedett a Józsefváros. A ködös, esős időjárás nem akadályozta meg a választókat alkotmányos jogaik gyakorlásában.

Zászlókat csak imitt-amott lenget a hideg szél, hanem egyes nyilvános helyiségek látogatottsága, az ide-oda száguldozó fiakerek bizonyitják, hogy nagy napja van a Józsefvárosnak. Leghangosabb az élet a Rökk Szilárd-utcai elemi iskola tájékán. Gyalogos és lovas rendőrök cirkálnak mindenfelé és a bámészkodókat gyors távozásra intik.

A függetlenségi választók a Sándor-téri kuruc-vendéglőben gyülekeztek már jókor reggel. Szép számban gyültek össze és hangosan éltették népszerü jelöltjüket, Lakatos Miklóst.

A szabadelvüpárt a Baross-kávéházban tanyázik. Itt bőven folyik a pezsgő.

— Nem csuda — mondogatják — hiszen miniszteri választanak.

A kormánypárt minden épkézláb emberét mozgósitotta. A kortesek ugy rendelkeznek, mint a hadvezérek. Egyik alkortes például azt jelentette a főkortesnek:

— X. Y. nem akar eljönni....

— No hát pedig el kell jönnie — kiáltotta a főkortes — a maga feladata lesz élve-halva előkeriteni. Értette?

— Igenis értettem.

Az alkortes összesugott nehány emberével és azután elvágtattak a gummikerekün „élve-halva előkeriteni" iksz-ipszilon urat.

.... A választás elnöke Verédy Károly. Ő intézkedik mindenfelé; merrefelé vonuljanak föl Berzeviczyék, merre Lakatos emberei. A választók négyesével járulnak a bizottság elé.

Az A.—M. betükkel kezdődő nevü választók az egyik bizottságnál szavaznak, mig az N.—Z. betüvel kezdődő nevüek egy másik bizottságnál. Fél tiz órakor igy állott a szavazatok aránya:

Lakatos Miklósra esett	**32**
Berzeviczy Albert	**108**
Háromnegyed tiz órakor:	
Lakatos Miklós	**41**
Berzeviczy Albert	**222**
Tiz órakor:	
Lakatos Mlklós	**47**
Berzeviczy Albert	**300**
Egynegyed tizenegy órakor:	
Lakatos Miklós	**54**
Berzeviczy Albert	**328**
Fél tizenegy órakor:	
Lakatos Miklós	**58**
Berzeviczy Albert	**349**
Háromnegyed tizenegy órakor:	
Lakatos Miklós	**64**
Berzeviczy Albert	**374**

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— *Express tudósitás.* —

Budapest, nov. 20.

Csendben kezdődik az ülés. A folyosón nagyban ünnepelték a Bécsből hazaérkezett Tiszát, a ki persze hallgatott az utja eredményéről. Hogy az ülés folyamán mégis felszólalt, az meglepetés volt az egész Háznak!

Bejelentési vitánál kezdődött az ülés. Tiszának itt volt alkalma ismét megcsörtetni a főnadnagy ur kardját, az ülés derekán pedig Gabányi kezdett beszélni. S beszélni fog véges-végig. A zsufolt karzatról bólogatnak feléje.

Perczel Dezső elnök megnyitván az ülést, felolvassák és hitelesitik a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. Az irományok közt előterjeszti az elnök az átiratokat a régi államtitkárok felszenteléséről s az uj államtitkárok kinevezéséről.

Napirend előtt.

Ugron Gábor: A Bernáth Béla által boritaladó leszállitása iránti kérvény nagyon fontos, mert az állami adórendszer leszállitására is vonatkozik. Kéri, hogy a kérvényt a kérvényi bizottságon kivül a pénzügyi bizottsághoz is utasitsák. Fölöslegesnek tartja, hogy az államtitkárok kinevezése a Háznak bejelentessék, mert ennek semmi közjogi hatálya nincs.

Szederkényi Nándor: A kérvényt előbb a közgazdasági, azután a pénzügyi bizottsághoz utasitsák.

Tisza István: Mikor az ellenzék mesterségesen jegyzőkönyvi vitákkal hosszabbitsa meg az üléseket s megakadályozni akarta a szőnyegen levő fontos javaslat letárgyalását. (Gajáry Géza: Szégyeljék magukat! Óriási zaj), kompromittálva a magyar parlament méltóságát, lehetetlennek tartja, hogy mást tárgyaljon, mint a legszükségesebb törvényjavaslatot.

Ugron Gábor: Ez a kérdés igen fontos. De ő nem is a jegyzőkönyvhöz szólt, hanem az elnöki előterjesztéshez. Ha a miniszterelök azt akarja, hogy itt rendben menjenek a tárgyalások, ne jelentsen be ide nem tartozó ügyeket, mint a belügyi államtitkár lemondása. Ami pedig a hangot illeti, hasonlitsa azt össze az előző kormányokkal szemben használt hanggal. hogy az ellenzék vele szemben mennyire udvarias. De ha a miniszterelnök ilyen hangon beszél, kénytelen lesz változtatni ezen. Akkor mi is éles hangot használunk s azután mi is sietünk az első vonattal az ellenfelünkhöz, hivják azt Tiszának vagy Körbernek. (Nagy derültség.)

Mit csinált Tisza Bécsben?

Gróf Tisza István: A képviselő ur volt szives megemlékezni arról, hogy én meglátogattam az osztrák miniszterelnököt. Megjegyzem, hogy az én természetem olyan, hogy az élet minden vonatkozásai között, ha valakivel kényes vagy kellemetlen dolgom van, szeretem azt az illetővel szemtől-szembe megbeszélni.

De mint Magyarország miniszterelnöke kell, hogy az osztrák miniszterelnökkel az ország érdekében számos fontos közügyben tárgyaljak; és egyenesen az ország érdeke ellen vétenék, ha valami kiélcelt magaviselettel ezt lehetetlenné tenném. Arra vonatkozólag pedig, hogy az én magatartásom változott-e, vagy fog-e változni, vagy nem, arra nézve legyenek szivesek megvárni, hogy teszek-e valami olyat, a mi azzal, a mit tegnapelőtt mondtam, ellenkezik.

A Ház ezután tudomásul vette az elnöki előterjesztéseket.

Az iparbank ügye.

Tisza István gróf személyes kérdésben szólal fel. A tegnapelőtti ülésen Zboray az ipar- és kereskedelmi bank ügyét hozta szóba. Zboray állitásával szemben konstatálja, hogy a banknál az államnak egy fillér vesztesége sem volt. Nem áll az sem, hogy ő a bank közgyülésén mondott beszédében a veszteséget részvényenként 8 forintra be-

TÁRCA.

Almanach 1904-re.*

Az idei Almanachhoz irt előszavában Mikszáth Kálmán szomoru igazságokat mond. Az iró elvesztette hajdani becsét a közönség szemében. A hirlap megöli az igazi irodalmat. A napi szükséglet kimeriti a teremtő erőt. Regény, novella nem ugy készül mint régen, lassu megfontolással, szeretettel, hanem a türelmetlen hirlapok reákényszeritik az irót, hogy gyakran kedvetlenül, gyakran minden ihlet nélkül irjon a mindennep számára. Hiszen nem baj, ha nem is olyan jó az, a mit megirt. Másnap már ugy sem emlékezik senki arra, hogy az előtte való nap tárcájában mit olvasott.

Annál nagyobb fontossággal bir éppen a hanyatlás e korszakában az Almanach. A mely nem sürgeti mohón percről-percre az irót, hanem hosszu időt engod neki. Egy egész évet. A legjobbat, a legtökéletesebbet, a mit a magyar irodalom legjelesebbjei egy esztendő alatt alkotni tudnak, az Almanach megmenti a napi tárcák megszokott sorsától, a feledéstől és összegyüjtve adja át a nagy közönségnek. A mindennapi kenyérért akkor kell irni, amikor a szedőinas kopogtat, az Almanach számára az iró megkeresheti egy egész esztendő alatt azt a pillanatot, amelyben tényleg valami szép és érdekes mondanivalója akadt. És ez az oka annak, hogy az Almanach minden esztendőben tényleg kitünő novellákkal ajándékozza meg a nagy közönséget.

Az ezidei Almanach sem marad a hosszu sorozat bármelyik kötete mögött, amelyek az évek folyamán gyönyörködtettek és mulatattak. Ha átlapozzuk, az olvasóközönség legkedveltebb neveivel találkozunk. Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Herczegh Ferenc, Abrus Zoltán, Gárdonyi Géza, Bródy Sándor, Szomaházy István és a többi. Az egész magyar elbeszélő irodalom egy csapásra megelevenedik előttünk. Mindegyik irányunak megvan a maga hivatott képviselője: A szines romantikába visz Pekár Gyula és Lőrinczy György. Vidám igazságszeretettel mutat rea Szomaházy István a modern élet nem egy mélyreható problemájára. Komor reálizmussal fogják fel ugyanezt a modern életet Bródy Sándor és Thury Zoltán. A hitnek hatalmát hirdeti a hit nélküli világban Gárdonyi Géza. A táblabiró-világ már-már teljesen elveszett aranyos zománca csillog Nagy Endre elbeszélésének hősén. De lehetetlen az egész Almanachot sorra vennünk. A ki a mai magyar irodalom hü és tiszta képét akarja megszerezni magának, az ugy is el fogja olvasni.

Mutatóba közöljük Mikszáth Kálmán pompás előszavát.

Előszó.

Kergetik elődjeiket az évek és napok; mi azt hisszük, hogy csak ők futnak üresen, holott mindent magukkal visznek apránkint, még minket is, amit pedig mégis itt hagynak, azt átalakitják utközben, ugy, hogy nem marad meg itt régi állapotában semmi, csak a hegyek.

Sok egyéb között főleg magunkra, irókra gondolok legelébb. Micsoda nevezetes, érdekes emberek voltunk mi valamikor! Azaz én már nem voltam, hanem elődeim, az ötvenes évek „skriblerei." Babonás tisztelet környezte őket s élénk kiváncsiság csiklandozta a messzeállókat. Az ujságok róluk firkáltak. A vidéki utas el nem mulasztotta betekinteni a „Komlóba", hogy elevenen lássa Vahot Imrét vagy Beőthy Laciot; nézte is a koponyájukat nagy érdeklődéssel milyen módon van alkotva. Egyes költeményekről vagy novellákról legendákká nőttek a mellékkörülmények, mint most az ischli kaluzula keletkezéséről. — Hogyan született meg a Fóthi dal? Milyen körülmények közt támadt Tompa fejében a „Gólya" vers eszméje? Ki volt Háry János Szegszárdon? Hol ismerte meg Jókai az „Örmény és családja" alakjait? Ezek a kérdések voltak az olvasó világ csemegéi. Intimitások, apróságok, szines részletek az irókról. A Vörösmarty Mihály szürke köpönyegét vagy később a Lisznyay spencerjét ugy ösmerte az is, aki soha nem látta, mintha a saját fogasán lógna. Megelevenedett, nyüzsgött az irói világ a magyar fantáziákban, mint egykor a görögöknél az Olympus. Mindenütt hallani lehetett, mi mindent eszik meg egy vacsorára Kemény Zsigmond. Milyen bajba jutott Pálffy Albert, mikor egyszer ráült a Prottman szobájában a Prottman cilinderjére és nem mert többé fölkelni. Kalandok, ötletes polemiák, ezernyi bohóságok története cirkulált a közönségben, mint szines pillangó raj. — Lauka Gusztáv csinyjei, a vidám Don Gunaroszé, ki ócska novellákkal teszi lóvá e szerkesztőket. E félistenek közt valóban elfér egy ilyen incselkeő, vásott kobold. Ellentéte neki az ünnepélyes, merev Vajda János, a beretvált tigris, aki idegenül, dulva, fulva járja a hahatatlanság berkeit, ködöt harap és az ostökösöknél melegszik. Leánysziveket dobogtat a Tóth Kálmán neve, az édes szavú dalnoké; látatlanul megcsókolná mindenik. De forr a harag a Kis Gyulai Pál ellen, aki fülemile csontokat tör a kegyetlen kritikáival. Pedig bohóság, bohóság. A kritika legyen kritika. A guillotine bi végre is nem szokás zenélő órát tenni, hogy a kivégzendő élvezzen is mellette.

Az irók közel hozva a közönséghez, ismerőséivé váltak s mohó vágy és érdeklődés témadt a müveik iránt. Ha Kuthy megkezdett irni egy novellát, már előre kiszivárgott a vázlata, ez lesz, az lesz benne, Hortobágy leirása, pandurok, csikósok jönnek majd elő benne. Ha irodalmi eseményt nem kürtöltek a lapok a Vasárnapi Ujság egy-egy elmés szerkesztői mondanivalója is elég tárgy volt országos emlegetésre: Pákh azt üzeni valami beküldőnek: „Kiki egye meg a maga anekdottáját-"

A jó becsületes magyar kuriákon ilyenek felől tünődtek a pipázgató tekintetes urak: Valjon min dolgozik most Jókai? Mi történt P. Szathmáry Károllyal, hogy hallgat? Még Rózsaági Antal iránt is érdeklődtek, pedig az már igazán oly messze esett egy igazi irótól, mint Makótól Chlopy. Még olyan müvekről is tudtak az olvasók, amelyek soha sem jelentek meg. Mesék keltek szárnyra valami „Herakles"ről, melyet egy Bori nevü ügyvéd irt s aztán bosszuságában a tüzbe vetett. (Talán meg is siratták az elhamvadt nemzeti kincset.) Arról a szindarabról is sok szó esett, amit Pákh Albert együtt irt Salamonnal „A héja és a napernyő" cim alatt, de amely sohasem jutott odább az első felvonás első jelenésénél, mert Salamon Ferenc szerint olyan jóizüen diskuráltak benne a szereplő személyek, hogy lehetetlen volt őket szétválasztani.

Ilyen volt a hangulat az irodalom és az irók iránt. Sőt még a nem irókat is a dicsőség bizonyos aranyfüstje lepte be idők jártával, ha az irókkal együtt tartottak vagy velök barátkoztak. Danielik azért lett püspök, Trefort azért lett később miniszter. A Ráth Mór boltjában, aki az első kiadó volt, ott kaszinóztak az ország kiválóságai, maga Deák Ferenc is ott ült egy zsöllében, mint ahogy falusi kompossessor társai a kovácsmühelyek előtt, ahol a lovakat patkoltatják. Ráth Mórnál a Pegazusokat patkolták. Szállt, szállt a nemzet is följebb, följebb a szárnyas lovakkal . .

De ime, ötven esztendő, hogy elfutott, mily gyorsan elfutott és mi lett a szép kezdetből. Mi lett a nagy érdeklődésből?

Megfordult a világ és akik elsők voltak, utolsókká lettek.

Valaki megir egy regényt (legyen az bár maga Jókai) megeshetik, egyetlen lap se emliti meg. Prücsköt-bogarat közölnek, vitriol-drámát, kulissza-titkot, benézve a kulcslyukon, a mit a szobába látnak és a mit látni vélnek, az mind a lapba való.

Egy pofozkodás az utcán ritkitott betüket igénylő eset. Pipiske kisasszony eljegyzése Papulyka János gyógyszerész segéddel tudtul adatik az emberiségnek. Bájligethy Eszmeralda vidéki szinésznő, a ki még a mult hónapban szobacicus volt, most egy más társulathoz szegődik, ez is egy érdekes hir substractuma, de hogy egy könyv megjelent, arra nincs hely. Van szó repcéről, hamuzsirról, asztalosokról, ácsokról, végrehajtókról, rabokról, de irókról nincs. Azok számüzve vannak a nyilvánosság elől. Könyv-kritika évekig elő nem fordul. Jó volna most akár Gyulai Pál is. Hadd szidna inkább. De csak a siri hallgatás van. Ki törődnék a regényekkel, versekkel, beszélyekkel? Egy közbeszólás, egy ripőkös közbekurjantás a házban nagyobb esemény a leghalhatatlanaba költői munkánál is.

Hogy lehet ez? Ennyire megváltozott volna a közönség? Hát már senkinek se kell a költészet? Ha kivesztek az irók Maecenásai, kivesztek volna a satelleseik is? Ejh, a detronizált fejedelmeknek nincs udvaruk. Ez világos. De hova lettek a szerelmes lánykák, a kik kigondolt szerelmes történetek tükrében nézték a magukét? A kik lihegve olvasták, hogy egy érdekfeszitő helyen mit mondott a regényhős a hősnőnek. Hát már csak az érdekli az embereket, hogy mit mondott Rigó a miniszterelnöknek?

Nem. Ennyire még nem üli orgiáit a próza. A közönség nem változott meg, a szivek még most is megolvadnak, megmártogatva a képzeletbeli alakok bánatában, örömében, de a helyzet változott meg gyökeresen.

A lapokat nem egészben irók csinálják, mint Kemény Zsigmondék, Pomperyék korában; többé-kevésbbé üzlet a mai lap már és nem kulturális faktor, mint azelőtt volt. A mi iró van is a lapnál, az már beszagolt a politikába s ezzel vége. Ha a borotvát a fokhagyma gerezdjén keresztül huzzuk, azzal többé soha sem lehet borotválni. Riporterek, üzletemberek, közgazdák csinálják a lapokat, iró csak annyi van, mint a hogy minden háznál meghagynak

* Almanach az 1904. évre. Szerkeszti Mikszáth Kálmán. Egyetemes Regénytár. XIX évfolyam / IV—V. kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára diszkötésben 2 korona.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

csülte; nem 8, hanem 88 forint veszteségről szólt. Az az állitás, hogy a bank egy hirlapirót meg akart vesztegetni, annyira uj előtte, hogy nem is tud rá válaszolni. Zboraytól hallotta először.

Utána **Lengyel** Zoltán felolvasta az interpellációra váró kérvények tegyzékét.

Utána **Gabányi** Miklós kezdett beszélni az ujoncjavaslathoz. A maga eredeti, jóizü modorában tréfálkozik s közben sürü névsorokat, leveleket olvas fel.

— Sietnem kell — mondja — mert három óránál tovább nem akorok bemenni....

Felolvasta az összes deputációk kérvényeit és névsorát. Ez mintegy 1 és fél órát vett igénybe.

Elnök figyelmezteti, hogy eltér a tárgytól.

Gabányi Miklós: Sikerültebbnél-sikerültebb jóizü anekdotákkal tarkitja beszédét.

A bevándorlás Amerikába.

Korlátozási szabályok.

Kolozsvár, nov. 20.

Az amerikai hatóságok, de különösen az Unió kormánya végre szintén megunta a bevándorlást és az azzal kapcsolatos nagy bajokat. Hozott is egy törvényt a bevándorlás ellen, amely lehet, hogy gátat fog vetni a további bevándorlásoknak, amely népünknek valósággal átkává fejlődik. Newyorki főkonzulátusunk az Uniónak ezt a törvényét az alábbiakban ismerteti. Jó lesz, ha mindazok figyelemmel kisérik ezt a törvényt, akik neki akarnak vágni az ismeretlen idegen világnak és kockára tesznek mindent.

Az törvény lényege ez:

Az uj törvény mindenekelőtt az eddigi 1 dollárról 2 dollárra emeli a fejadót, a melyet minden hajón érkező egyén tartozik fizetni. Fölmentetnek ez adó fizetése alól azok, a kik az Egyesült Államokon átutazóban vannak, továbbá azok, a kiknek a belépési jog már korábban adatott meg, mint pl. Kuba, Mexikó és Kanada lakói. A képviselőház által elfogadott azt a határozmányt, mely szerint a bevándorlottak vizsgálatnak vettessenek alá a szellemi képzettségi fokuk tekintetében, a szenatus elvetette.

A szenátus a bevándorlási törvényt oda módositotta, hogy az a bevándorló, a ki a bevándorlás előtt fennállott okoknál fogva a közjótékonyságra van utalva, vagy pedig a fennálló törvény ellenére került az Egyesült Államokba, 2, illetőleg 3 év mulva is kiutasitható.

A bevándorlók következő kategoriái a belépéstől eltiltatnak: epileptikus személyek, a kik a bevándorlás előtt öt éven belül tébolyban szenvedtek; azok az egyének továbbá, a kik a bevándorlás előtt bármikor legalább kétszer lelki betegségben szenvedtek; ugyszintén a koldusok, továbbá anarchisták, olyanok, a kik a fennálló kormányforma iránt ellenséges érzülettel viseltetnek, fennálló kormányformák felforgatására törekszenek és a kormányhivatalnokok legyilkolására buzditanak, valamint azok, a kik asszonyokat és nőket prostitució céljából inditanak a bevándorlásra.

Tanult munkások csak abban az esetben engedtetnek be, ha az illető ipari szakmában munkáshiány mutatkozik.

A bevándorlás előtt szerződtetett munkások bevándorlását eltiltó szabály nem alkalmaztatik a következő foglalkozásokra: színészekre, felolvasókra, énekesekre, bármely vallásfelekezet hitszónokaira, felsőbb iskolák és szemináriumok tanáraira, bármely elismert tudományos foglalkozáshoz tartozókra, továbbá szolgák és urasági inasokra. A nőknek erkölcstelen célból való behozatala büntettet képez és 1-től 5 évig terjedhető fogházzal, illetve 5000 dollárt meg nem haladó birsággal sujtatik. Az az eddig fennállott határozat, a mely a törvény ellenére való bevándorlás elősegitését, egy évig terjedhető fogházzal sujtotta, a mostani törvényben megszigorittatott, amennyiben ez a büntetés három évre terjedhető fogsággal sujtható. Olyen személy, a ki undoritó vagy ragályos betegségben szenved, az Egyesült Államokba való bevándorlásakor 100 dollár büntetést fizet és az a hajó, amely ilyen beteget hoz, a kikötési okmányokat nem kapja meg mindaddig, mig a fenti birságot le nem fizették.

Azoknak a kérdéseknek sora, a melyekre a bevándorlónak felelnie kell, a következőkkel van megtoldva: a fajra vonatkozó kérdés, azután vajjon a bevándorló valamely barátjához vagy rokonához szándékozik-e menni és hogy ezeknek mi a pontos lakcime, voltle valaha elmegyógyintézetben és mennyi a készpénze?

Olyan hajó tulajdonosa, vagy alkalmazottja, amely az utasokat más helyen szállitja partra, mint amelyet a bevándorlási hivatal kijelölt, 1000—1000 dollár birsággal és 1 évig terjedhető fogsággal sujtatik. Ugyancsak ilyen büntetéssel sujtatnak azok a hajók, amelyek vonakodnak az általuk szállitott, de az Egyesült-Államokba való belépéstől egyéneket visszaszállitásra befogadnak.

Olyan egyéneket, kik a bevándorlástól számitott két éven belül a közjótékonyságot veszik igénybe, mint a hajóvállalatnak költségén szállitják vissza illetőségi országukba, amelynek a hajóján bevándoroltak.

Aki előmozditja egy anarkista bevándorlását, birsággal és fogsággal sujtatik.

A bevándorlási törvény egy szakasza kimondja, hogy anarkista az Egyesült-Államokban nem kaphat polgárjogot.

A belügyminiszterium sikkasztója.

Kádár öngyilkossági terve. A sikkasztó menyasszonya.

— Express távirati tudósitás. —

Kolozsvár, nov. 20.

Az ügyészség börtönében ül Kádár Kálmán a belügyminiszterium sikkasztó segédhivatali igazgatója. A megnyerő külsejü, urias kinézésü embert egészen megtörte a fogság.

Kiderült, hogy Kádár Kálmán öngyilkossá akart lenni, hogy a bün terhétől szabaduljon. Kádár hivatalában, az iróasztal fiókjában, a rendőrség egy Kádár által irt levelet talált, melyből kétséget kizárólag kiderül, hogy öngyilkossá akart lenni. A levél, mely senkihez cimezve nincsen, igy szól:

Mikor e sorokat olvassák, már itélkeztem magam felett, mert nem marad más hátra, mint ezt a becstelen életet elvetni magamtól. Sikkasztottam nagy összegeket, száznegyvenezer koronán felül. Azt hittem, hogy a lóversenyen okvetlen lehet nyerni nagy fedezettel.

1903. nov. 17.

Kádár K.

A november 17-iki dátum azt bizonyitja, hogy Kádár a legutolsó pillanatig küzködött a gondolattal, öngyilkos legyen-e vagy följelentse-e magát. De győzött benne az élet vágya.

Lipót-körut 13. számu házban pedig a kis hónapos szobában egy-kettőre házkutatást tartott Keszler Antal, a házigazda Hát bizony csak kiderült, hogy Kádár igazgató roppant szegényesnn, szükösön élt. Három ruhája közül kettő ócska, régi, csaknem használhatatlan. A szekrényében ezeken a ruhákon kivül volt még egy-két turfnaptár, látcső, könyvfogadási szelvények és két lóversenyjegy.

Az egyik egy sajtójegy, a másik pedig a különfogadási helyre szólt.

Ahogy igy nyomról-nyomra megvilágosodnak előttünk a tények és a valóságok, teljesen kialakul Kádár alakja. Ez a szerencsétlen ember két részből állott. Az egyik fele a szerencsétlen, nyomorgó dijnok, a ki egy esztendő óta ingyen ebédelt, meg vacsorázott a menyasszonyánál, a másik fele meg az elvakult lóversenyező, a ki ötven koronás helyekre járt és négy-ötezer koronát veszitett egy délután.

Kádár-nak határozottan nagy volt a pechje. *Milliomos menyasszonya volt, a kit a napokban akart oltárhoz vezetni.* Ha ez a dolog sikerül, akkor könnyen pótolhatta volna a százezer koronát és most tisztelt, becsült dusgazdag ember lehetne.

A menyasszonyt leánynevén Stranszky Paulának hivják és egy milliomos orosz gyárosnak, Srödernek az özvegye. Az asszony egy esztendő előtt ismerte meg Kádárt, a ki azóta mindennapos vendég lett Schröderné Török-utcza 6. szám alatti lakásán. Kádár annyira megvont magától minden krajcárt, hogy egy év óta itt ebédelt és itt vacsorázott az özvegynél, sőt gyakran apróbb pénzkölcsönökre is igénybe vette.

Az utóbbi időben azonban meghidegült közöttük a viszony. Az özvegy megtudta, hogy a vőlegénye erősen játszik a lóversenyen, sőt egy bookmakkernek hatezer forinttal adósa is. Figyelmeztette tehát, hogy hagyjon fel ezzel a passziójával, különben nem lesz a felesége. Kádár meg is igért mindent, vasárnap azonban feldult arccal lépett be Schröderméhez:

— **Ha nem adsz ötvenezer forintot, végem van!**

Azt nem akarta megmondani, hogy mire kell a pénz és mikor az özvegy megtagadta a kölcsönt, elrohant. Éjjel tizenkét óra volt akkor és az igazgató — dacára, hogy tudta, hogy utoljára volt a házban — adós maradt a kapupénzzel. **A százezer koronás sikkasztónak nem volt husz fillérje.**

Az ügyészségnél Perémy József soros vizsgálóbiró foglalkozik a Kádár ügyével. Tegnap délelőtt is kihallgatta őt a vizsgálóbiró. Kádár azt vallotta, hogy az egész elsikkasztott pénzt a lóversenyen játszotta el s megnevezte a bookmakereket, akiknél fogadott.

Felmerült azonban a gyanu, hogy Kádár **nem játszotta el** az egész elsikkasztott pénzt a lóversenyen, hanem **annak tekintélyes részét eltette**, hogy legyen miből élnie, ha majd a börtönből kikerül. A rendőrség és ügyészség most ebben az irányban folytatja a vizsgálatot.

Stefánia és Luiza.

A testi és lelki beteg.

— Saját tudósitónktól. —

Kolozsvár, nov. 20.

Általános részvéttel fogadták mindenütt a *Lónyay* grófné betegségéről szóló hireket. A beteg állapotát komolynak tartották, ezt már a naponként kiadott orvosi bulletinek nagy számából is lehetett következtetni. Mikor aztán az orvosi jelentések megszüntek, a bajt elháritottnak vélték és várták a gyógyulás bekövetkezését.

Ez azonban, sajnos, nem következett be. Lónyay grófné már hosszabb idő óta női betegségben szenved, mely nemcsak külsőleg rendkivül fájdalmas és a betegtől nagy türelmet követel, de különben is nagyon komoly jelentőségü. A grófné tehát nem épülő beteg, hanem ellenkezőleg, most tekint a döntő fordulat elé.

A mint nyilvánvalóvá lett, a grófné csak azért szállitatta magát Bécsbe, hogy ott egy nehéz operációnak vesse alá magát és pedig egy hirneves, az utóbbi napokban sokat emlegetett sebész mütétének, aki a grófi pár teljes bizalmát megnyerte. Az operáció teljesen kikerülhetetlen.

Hogy a mütétet még eddig nem végezték el, annak két oka van. Először Lónyay grófné testileg oly gyenge, hogy előbb egy orvosilag rendelt és ellenőrzött diétával, egy észszerü tultáplálással fokozni kell a beteg ellentálló képességét, ha az operáció szerencsés akar lenni. Másodszor pedig a beteg grófnét nem lehetett eddig rábeszélni, hogy a mütétnek alávesse magát, dacára annak, hogy már fel kellett világositani, miszerint nincs számára más választás hátra. Ezzel függenek össze a hirek arról a mély lelki depresszióról, mely utóbbi időben tünőfélben van. Ha ez áll, akkor ez örvendetes tanujele volna annak, hogy az orvosok reménye teljesülni fog és a grófné megadja beleegyezését a mütéthez. Az operáció közeli időpontban meg fog történni.

Egy másik magasállásu és szintén sokat szenvedett nőről is sok érdekes mondanivaló van mostanában: Lujza, a volt szász trónörökösné nevét ujabban ismét a köz szájára adta Planitz Ernőnek, most Münchenben megjelent könyve, mely egy érdekes beszélgetést ir le Lujza hercegnő és a könyv irója között.

É szerint a hercegnő igy nyilatkozott az irónak:

— Mikor sok évi belső harc után megtettem végre ezt a lépést, abban a hiszemben tettem, hogy mint egy jellemet, a szabadság barátját, üdvrivalgással fognak fogadni. Emlékszem arra a lelkesedésre mikor Orth János, a volt főherceg, a nép közé ment és én is hasonlóan vártam. Azt mondották nekem, hogy az egész nyilvános közvélemény az oldalomon lesz. Hogy a nemzetek szellemileg már régen teljesen függetlenekké és erkölcsileg önállókká lettek. A hercegnők részére már csak a részvét érzete van meg elnyomott és előitélettel korlátolt állásuk miatt. Azt hittem, hogy örülni fognak és ünnepelni, mint egy hősnőt. Ma láthatta, hogyan ünnepelték a hősnőt, a ki eltépte aranyláncait.

Az interjuvoló: Ha egyedül ment volna ki tudja....

Lujza hercegnő: Mindig ő és csak ő. De mi köze ennek a fiunak az én évekig tartó szolgaságomhoz?

Az interjuvoló: Hogy önt kimondhatatlanul kompromittálta.

Lujza hercegnő: Istenem, hányszor ismételjem még Önnek, hogy én teljesen egyedül és befolyásolatlanul ő általa kerestem szabadságomat. Azt hiszi tán, hogy egy fiatal ember kedvéért eldobtam volna magamtól egy királyi koronát?

A hercegnő éles mozdulatokkal hátat forditott a kérdezősködőnek, de csak egy pillanatra, aztán megint közeledett feléje és hideg mosolygással mondotta:

— Ha egy házastárs kezdi magában érezni az erő fogyását az élet további viseléséhez, és szabad akar lenni, ha válni akar, értse meg jól, akar: akkor szüksége van ehhez egy biztos, csalhatatlan eszközre, mely semmi körülmények közt nem mondja fel a szolgálatot. Ért talán most már? Talán meg tudja érteni, hogy „ő“ éppen az élet napján azon a napon, melyen a drezdai birók döntöttek sorsa felett, éppen abban az órában, sem előbb, sem később, elhagyott engem, mert ennek igy kellett lenni.

UJDONSÁGOK.

Százezer korona filozofiája.

Kolozsvár, nov. 21.

A belügyminiszteriumban százezer koronát sikkasztott egy tisztviselő. Nincs senki az országban, a kit sikkssztás hire meglepne és mégis kell, hogy mindenki elgondolkozzon minden sikkasztáson, ezen a legujabbon is. Erről az elsikkasztott százezer koronáról kiderült, hogy elvitte a totalizatör. Az az ördögmalom, amelyen megőrlik a polgári módot, becsületet és tisztességet. Nem igen sokat várunk azoktól az erkölcsprédikációktól, a melyek elmés antitéziseket és gömbölyü körmondatokat szoktak a társadalomnak nekiguritani, valahányszor valami erkölcstelenségről lehull a lepel, de nagyon is szükségesnek tartjuk, hogy szeme közé nézzünk minden bajnak, a mely azzal ront rá a magyar társadalomra, hogy elsorvassza. Hát ez a mostani sikkasztás egy ilyen nagyon is elharapózott bajnak ujabb tünete. Beszédes tünete, kiáltó jele és bünös mulasztás volna a beszédességet meg nem érteni.

Igaz, a polgár nem kiskoru és az állam nem gyámhatóság, de még igazabb az, hogy az állam a társadalmi rend köteles őre. Még pedig azé a rendé, a melyet az erősök visszaélése, a gyöngék tehetetlensége, a hatalmaskodók törvénytiprása és az erőtlenek jogtalansága megzavar. Az igazi társadalmi rend nem az, a mely elnémitja a baját elkesergőket, a jogtalanságért elégedetlenkedőket, hanem az, a mely ráerőszakolja az igazságosságot a hatalmaskodókra és a gyöngeség kihasználásától való tartózkodást azokra, a kik ügyesebbek, erősebbek, módosabbak és lelkiismeretlenebbek. A társadalmi rend kötelességeinek egy utóbbi részére figyelmeztet a tegnapi eset: a budavári sikkasztás. Nem is magát a sikkasztót sajnáljuk, hanem a gyönge társadalom megvédését követeljük a sikkasztás hatalmas és lelkiismeretlen ágense, a totalizatör ellen.

Ismételjük: az állam nem gyám s a polgár nem kiskoru; az állam nem állhat minden kártyaasztal mellé, hogy ellenőrizze kártyázó polgárait vajjon alsózva szórakoznak-e, vagy pedig kifosztják-e egymást, de az állam az egymással szembe kerülő gyöngeség és lelkiismeretlenség szabályozóját. Az állam a társadalmon alapul, kötelessége tehát a társadalmát minden sorvasztó nyavalya ellen megvédeni. A lelkiismeretlenek bölcsesége azt mondja, hogy az államnak nincs jogában megakasztani az egyes polgárokat a passziójában, amelylyel csakis magát teszi tönkre. Hát ez a bölcseség mindvégig hamisság. Mert ugyan ők lépten-nyomon azt követelik, hogy az állam védje meg őket például a mezei munkások ama — passziója ellen, hogy nem dolgoznak hitvány bérért, hogy védje meg őket a határidőüzlet ellen, amelyet pedig azért kötnek ők maguk, hogy nyereséget zsebeljenek be a kereskedőtől. A védelmet, természetesen, nem azért kérik, mert sokat zsebeltek, hanem azért, mert rajta veszitettek a gyönyörüséges spekuláción.

Nos, ugyanezzel a motivációval az követelheti a polgári társadalom az államtól, hogy szüntesse meg a totalizatört. Az állam, a mely bünteti a szerencsejátékot, a mely megszüntette a lutrit, mert erkölcstelennek tartotta, a mely nem tür a területén játékbankot, hogyan türheti meg a népromtó, családokat pusztító, társadalmat megmételyező totalizatört? Tudja meg mindenki, a ki totalizatőron nyer, hogy ahhoz a nyereséghez vér és könnyü tapad. Öngyilkosok vére, tönkretett családok gyásza, anyák, özvegyek, árvák könnyei. Az állam pedig nagyon jól tudja ezt és még szubvenciónálja is azt az intézményt, a mely a társadalom megnyomoritásán dolgozik. Szubvenciónálja a szentséges — ló nevében. A lótenyésztés érdekében öli az emberi békét becsületet, tisztességet. Bolond állapot. Ha a földmivelésügyi kormány olyan nyavalyáról értesülne, a mely a lovakat csak félig ugy pusztitja, mint a totalizatőr az embert, megmozgatná ellene az egész állami apparátust, de az ember pusztitására még engedelmet is ad.

Az a budavári eset megint hangossá teszi azt a követelést, hogy szüntessék meg a totalizatőrt. Nem ér semmit a legkisebb tét summájának emelése, nem ér semmit a totalizatőr nagyobb megadóztatása, mert a nagyobb tét, a nagyobb adó nem riasztja vissza azt, akit a nyereség fanatizmusa idegen pénzbe markolására ösztökél El a totalizatőrrel, meg akkor is, ha megszüntetését megsinyli a lovak ez tulajdonosaik társadalmi állása. A polgári társadalom gyöngesége védelmet kér s az állam kötelessége ezt a védelmet megadni.

— (**Karácsonyi bazár.**) A »Mária Valéria« árvaház-egylet ez évben dec. 5-én és a következő napokon tartja meg rendes évi karácsonyi bazárját a Vigadó termeiben. A választmány báró Bánffy Zoltánnét nyerte meg a bazár rendező-bizottsága elnökének s az ő neve magában is elég biztositék arra nézve, hogy a bazár rendezésében semmi kivánni való sem fog fennforogni. Minden nap lesz kitünő müsor, zene, szavalat, egy-egy kisebb szinderab. Lesz világposta, lesznek finom italok és ételek. A sátrakban választékos és változatos áruk s mindezeket nagyon kevés pénzért árusitják igéret szerint. Remélhetőleg a nagyközönség az idén se vonja meg pártfogását e nemes célért küzdő egylettől, mely teljes odaadással müködik nagy eszméje szolgálatában.

— (**Esküdtszéki tárgyalás.**) Albini Miklós és társai sajtó utján elkövetett rágalmazási ügyét tegnap tárgyalta folytatólagosan a kolozsvári esküdtbiróság. A dél előtt folyamán a tanukihallgatást folytatták. A kihallgatott tanuk a vád anyagára tettek jellemző vallomásokat. Legnagyobb részük beigazolta az Albini czikkében felhozott vádak igazságát. Délután a kérdések megszövegezésére került a sor. Itéletre csak ma kerül a sor.

— (**A Kereskedelmi Akadémia Erzsébet ünnepe.** A kolozsvári kereskedelmi akadémia felső kereskedelmi iskolájának „Jókai önképzőköre csütörtökön, e hó 19-én, Erzsébet napján, néhai Erzsébet királyasszony emlékére iskolai ünnepélyt rendezett, melynek minden pontja kitünően sikerült, A kegyeletes megemlékezés ünnepének ez volt a müsora: 1. Himnus, előadta az ifjusági énekkar. 2. Erzsébet királyné, Balla Miklóstól; szavalta Peller Béla III. o. t. 3. A tengeren, dal Schubert Ferenctől és Románc, Bach J.-től, előadta az intézeti zenekar. 4. Hogyan tanult a királyné magyarul? Irta Falk Miksa, felolvasta Gerson Manó, III. o. tanuló. 5. Erzsébet királyné, dal, előadta az ifjusági énekkar. 6. A gödöllői erdő, Pósa Lajos verse, szavalta Braunstein S. III. o. t. 7. Egyveleg magyar dalokból, összeállitotta Strobl H., előadta az ifj. zenekar. 8. Szózat, előadta az ifjusági énekkar.

— (**Egy kolozsvári iparos szakkönyve.**) A kolozsvári cipészmesterek köre tegnap délután látogatott ülést tartott, melynek legfontosabb tárgya Lengyel Károly jeles kartársuknak előadása volt, ki legközelebb megjelenő, 15 fejezetből álló s száz ábrával diszitett szakkönyvét mutatta be az előadást fokozott figyelemmel hallgató szaktársaknak. Az ülésen elnöklő Ferenczy Ignác meleg szavakban fejezte ki köszönetét s a kör háláját Lengyel Károlynak, kinek uj müve ugy anyagánál, mint feldolgozásánál fogva páratlanul áll a magyar szakirodalomban. Ülés végén a jelenvoltak szivélyesen gratuláltak a jeles szerzőnek, kinek szaktudását és buzgalmát régóta széles körben ismerik. A könyv legközelebb sajtó alá kerül.

— (**A rongyos egylet ülése.**) A „Rongyos egylet“ választmánya tegnap ülést tartott Fazakas József tanár elnöklete alatt. Jelen voltak: Schvarczel Adél, Mina Jánosné, Márton Ilona, Weisz Mór, Gámán Zsigmond, Elek Gyula, Sólyom János, Adi József. Sajnosan vette tudomásul a választmány, hogy ez évben kevés adomány folyt be s igy az egylet korlátolt mértékben segélyezheti a szegény iskolás gyermekeket. Elhatározta felkérni a t. közönséget adakozásra. Pénz-adományokat Weisz Mór egyl. pénztárnokhoz, ruha-adományokat az egylet raktárhelyiségébe, Pap-utca, milleniumi iskola kérünk küldeni. A ruhakiosztás ezidei december 5-én lesz.

— (**A kolozsvári gyermekmenhely megnyitása.**) Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy a Kolozsvárt létesitett állami gyermekmenhely vezetésével Genersich Gusztávot bizta meg a belügyminiszter. Az uj igazgató-főorvos már megkezdette a menhely szervezésének előmunkálatait s legközelebb javaslatot terjeszt elé az ideiglenes menhely berendezése érdekében is. A gyermekmenhely jövő évi január elsején kezdi meg müködését és pedig addig is, mig az uj épület teljesen készen nem lesz, a Honvéd-utcai ideiglenes helyiségben. A gondnoki tisztségre Bodnár Pétert nevezte ki a belügyminiszter.

---

egy-két házimacskát is, a mi ezenkivül macska van, az a vizbe fojtandó.

De a megmaradt irók sem irnak a többi irókról, a figulus figulum odit elvénél fogva. A szatócsok szükkeblü taktikája. A „fekete kutya“ nem figyelmeztetheti a „fehér elefánt“ füszereire az olvasót, mert ő maga is füszeres, inkább beszél hát norinbergi árukról, a mi se az egyiket, se a másikat nem érdekli. Igy ment ez lassan, lassan vicem pro vice. Itt Péteréket hallgatják agyon, ott Pálékat, mig végre annyira jutott az irodalom, hogy hasonlit egy teljesen elhagyott, bozóttal, dudvával benőtt kerthez, a minek a kerítései bedőltek, szabadon jöhetni, mehetni benne. Imitt-amott megnyiladozik egy két szép virág, eltakarva, szinte láthatatlanná téve a burján által, egyikhez, másikhoz a vezető ut elzárva. Nem ültet, nem gyomlál, nem olt, nem öntöz, nem nyeseget ott senki. Kritika nincs, elismerés nincs, csak a nagy némaság honol köröskörül.

Nem kell megoldani a sarut, a ki a Parnassusra indul, mehet patkós csizmában is, vagy secessziós biciklin. Mindenki irhat és ir is. Még olyan is, a ki hivatott. Veristák, secessionisták, naturalisták egymásra licitálnak. A sentimentális kereskedő segéd vasárnap novellákat farag, a takarékos háziasszonyka tárcákat ir a lapokba, hogy toilette-pénzét gyarapitsa, ha egy kötetre gyülnek, kiadót szorit ki nekik, unatkozó grófok irodalomba fojtják spleenjüket és kiadják az elmeszüleményeiket álnév alatt. Szóval fogy a papiros, zakatolnak a nyomdák és szaporodnak a könyvek.

Természetesen a secesszió az uralkodó planéta. A különös van divatban, nem a szép. Kificamodott eszü alakok pervers érzésekkel. Az igaznak a helyébe is a különös lép, ibolya-szinü szántóföldek és hupikék levelek a fákon. Az emberek lába a vállapockájukból kezdődik. A régi rend megfordulása, majdnem a gyermekvers szerint:

Bénéztem az ajtón,
Bementem az ablakon,
Szoba volt az asztalón,
Székek ültek azokon.

Amelyik szem igy lát, az a modern szem. Az ilyen szem fölviszi a fej értékét is. Az olyan fej, amelyikben ilyen szem van, nagy koponya.

Egyéb ezenkivül nem szükséges, se fantázia, se megfigyelés, se humor, se poézis. Hiszen jó, ha éppen megvan, de nem szükséges. Még helyesirás se kell; majd kijavitja a korrektor. Sőt magyarul se kell tudni jól, csak inkább különösen, csak éppen ugy, ahogy a lipótvárosi negyedben beszélnek.

Igy esik meg aztán az a furcsaság, hogy amig a nemzet abban erőlködik, hogy a magyar nyelvet a hadseregbe is bevigye, a magyar nyelv fogja magát és az irodalomból is kezd kiköltözködni.

Vagy legalább is egyre kopottabb, szintelenebb, ősi formái átvaltoznak, zamatja vész a germanizmusok nyüge alatt, fönséges plasztikája összehuppan, a szófüzés elandalitó muzsikája szétesik, a törölmetszett cirádák, ékességek leválnak róla, szóval vedlik, mint a medvebőr, ha nem a medve viseli.

... Felnyitok egy könyvet s azt olvasom benne, hogy egy lopót fogtak el a rendőrök. Én hébért értek a lopó alatt, az iró tolvajt. Leteszem bosszankodva. Ez az ur nem tud magyarul. Egy másik könyvbe mélyedek el. Ez se különb, egy hajjal se az előbbitől. Azaz egy hajszálnyit kellett volna mondanom, de a könyvben „hajjal“ van, tehát ez az iró ur se tud magyarul.

Hát biz ez keserü dolog s csak az az egy vigasztaló még, hogy a nép nem olvas nálunk könyveket. A népnél tehát mégis megmaradhat a magyar nyelv friss pompájában, liliom tisztaságában, teljes édességében jobb időkre és egy szép napon diadalmasan visszavihetjük ujra az irodalomba, ha majd a magyar kritika erősebb lesz — és talán egyszer a hadseregbe is, ha majd a magyar király gyengébb lesz.

Mikszáth Kálmán.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

— (**A marhavásár zárlatának vége.**) Ily cim alatt tegnapi számunkban megirtuk volt, hogy a sertés és marhabehozata szabaddá tétetett. E hirünkre vonatkozólag a rendőrségtől a következő értesitést kaptuk: A ragadós száj és körömfájásból az utolsó felgyógyulás e hó 15-én történt, tehát a 8 napi törvényes megfigyelési idő e hó 23-án telik le. Igy csak 24-én tehető meg a járvány feloldási rendelkezés, feltéve, ha addig ujabb megbetegedés nem történik. Addig tehát még se a kihajtás, se a behajtás nem szabad.

— (**Halálozás.**) Sulyos csapás érte városunk egyik köztiszteletben álló családját Neuberger Zsigmodot és nejét. Ifju leányuk a 16 esztendős Mariska, tegnap tifuszban meghalt. A gyászesetről a család a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Neuberger Zsigmond és neje szül. Lichtenstein Ilona ugy a maguk, mint Klára és Aranka gyermekeik, nemkülönben a nagyszülők és az egész gyászoló rokonság nevében megtört szivvel jelentik, hogy felejthetlen drágaleányuk, illetve nővérük Mariska folyó hó 20-án délután 1 órakor hosszab szenvedés után, reményteljes ifjusága elején, fakadó bimbó korában, 16 évvel jobblétre szenderült. A drága halott hült tetemei folyó hó 22-én délután fél 2 órakor fognak a gyászházból — Ferencz József-ut 15 sz. alól az izraelita vallás szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Legyen könnyü a hant drága hamvai felett! Kolozsvár, 1903. november 20-án.

— (**A vidéki zsurnálisztika.**) A vidéki hirlapirodalom fejlődését mi sem igazolja jobban, minthogy mindig helye nyilik ujabb és ujabb organumoknak. Ujabban a debreceni sajtó szaporodik egy lappal. A vidéki ujságirás egyik neves alakjának, ifj. Móricz Pálnak szerkesztésében jövő hó 12-én »Független Debreczeni Ujság« cim alatt politikai napilap indul meg, mely — mint az előfizetési felhivás közli — pártoktól és személyektől teljesen függetlenül óhajtja véleményét nyilvánitani.

— (**A kolozsvári róm. kath. egyházközség közgyülése**) A kolozsvári róm. kath egyházközség vasárnap délelőtt 11 órakor közgyülést tart. A közgyülés napirendjére a mult évi zárszámadások, költségvetések és két tanitói állás betöltése van kitüzve,

— (**A Kolozsvári Iparosok Hitelszövetkezete felszámolás alatt.**) Felszólitja azon betét-tulajdonosokat, akik még a felszámolás ideje óta betétkönyvüket be nem mutatták, illetve a kik a már folyósitott I., II. és III-ik betétrészleteket fel nem vették, hogy ezért 35 nap alatt — tehát december hó 25-ig — betétkönyvüket a fentirt intézet pénztáránál (Mátyás király-tér 23. sz. Iparos Egylet háza) mutassák be, annyival inkább, mivel a már folyósitott, de fel nem vett betétrészletek után az intézet kamatot nem fizet.

— (**A rozsdás toll.**) A debreceni 3-ik honvéd gyalogezred egyik számvivőőrmestere, Franczl Károly tragikus halállal mult ki tegnap. Egy héttel ezelőtt, amikor irodájában dolgozott, tollszárába uj pennát akart tenni. — A mint már a használatlan, rozsdás pennát kivette, véletlenül megszurta vele balkezének mutatóujját. Kevés vér serkedt a szurás helyén s Franczl ügyet sem vetett rá. Estefelé azonban már sajgó fájdalmat érzett s éjjelre dagadni kezdett a keze, majd az egész karja. A mikor orvoshoz folyamodott, segiteni már nem lehetett s tegnap nagy szenvedések közepette meghalt.

— (**A tordai gimnázium ügye.**) Evek óta kérvényezi Torda-Aanyosvármegye hogy Tordán gimnáziumot állitson fel a kormány. A megye és Torda városa és egyesek is nagy összegeket ajánlottak fel a létesitendő gimnázium céljaira. Az uj kormánynak is tegnap figyelmébe ajánlta egy küldöttség a tordai gimnázium ügyét. A küldöttség tegnap délelőtt tisztelgett a kormányelnöknél és Berzeviczy Albert miniszternél gróf Bethlen Géza főispán vezetése alatt. Ugy a kormányelnök, mint a kultuszminiszter megigérték, hogy »az ügyet tanulmányozni fogják.«

— (**Uj földesur.**) Jean Mayer párisi tőkepénzes gazdasági tanulmányok céljából Magyarországba jött. Megismerkedett a magyar föld varázsával és szépségeivel. Sokáig időzött báró Dániel Ernő torontálmegyei birtokán és annyira megszerette a magyar életet, hogy tegnap megvásárolta Winkler testvérek szegedi cég temesmegyei, péterfalvai 1730 katasztrális hold kiterjedésü birtokát 730.000 koronáért. Az uj földesur megszerzi a magyar honosságot és Péterfalván telepszik le. Hogy pedig egészen magyar lesz, arra reményt nyujt az, hogy Torontál egyik hires szépségét nőül is veszi.

— (**Halottégetés.**) A nemrégiben elhalt barsmegyei alispán, Majláth István végrendeletét a család a héten bontotta fel. A végrendelet szerint Majláth azt kivánja, hogy holttestét vigyék Góthába és égessék el. Ha a család ezt vonakodnék megtenni, ugy hátrahagyott vagyonának egy részét egy Magyarországon felállitandó halottégető fölállitására hagyományozza. Az elhunyt alispán kivánságát hozzátartozói teljesiteni fogják.

— (**Erzsébet-ünnepély Szamosujvárt.**) Erzsébet királyné névünnepe alkalmából kegyeletes ünnepélylyel emlékeztek meg boldogult Nagyasszonyunkról a szamosujvári összes iskolákban. Az örmény kath. főtemplomban rekviem volt, melyet teljes segédlettel Drágomán Antal lelkész végzett. Agyászistentisztelet után tartották meg az egyes iskolák ünnepélyüket. Az állami főgimnáziumban Esztegár Gergely hittanár tartott tartalmas, szép beszédet boldogult királynénkről, mint a magyar nemzet védangyaláról szólva. Az állami polg. leányiskolában Tell M. tanitónő megható szavakkal emlékezett meg Erzsébet királyasszonyról. Merza M. Móra J. „Erzsébet napján“ c. költeményét szavalta el hatásosan. Scheinl J. Magyarországi Szent Erzsébetről olvasott fel igen ügyesen. Pósa Lajosnak „Gödöllői erdő“ c. költeményét Koroján Livia szavalta el érzéssel. Majd Uhlyárik K. Lámpérth Gézának „Ciprus lombok nagyasszonyunk ravalatára“ c. költeményének elszavalásával aratott nagy sikert. Az ünnepélyt imaszerü karének fejezte be.

— (**Négyszáz sztrájkoló elfogatása.**) Az ungvári rendőrség tegnap a katonaság közbenjöttével négyszáz butorgyári munkást letartóztatott. A letartóztatás azért történt, mert a sztrájkolók, köztük sok munkásnő, pár nap előtt tüntettek a gyár előtt s mikor a csendőrök két tüntetőt elfogtak, ezeket a nők kiszabaditották a rendőrök kezeiből s a rendőröket megkergették. Tegnap megismétlődött az eset. A rendőrség katonai kirendeltséget kért s összefogott négyszáz munkást. Az ungvári szociálista-párt vezetősége az esetet táviratilag bejelentette a belügyminiszteriumnak és sürgős orvoslást kért. Sélley miniszteri tanácsos intézkedett, hogy az esetről kimeritő távirati értesitést kapjon.

— (**Adóbehajtás katonai karhatalommal.**) Közel tiz hónapja tart már a törvényen kivüli állapot, a mely az adófizetők legnagyobb örömére teljesen megszüntette az adóbehajtásokat. A boldog állapot azonban talán csak nem fog örökké tartani s ha véget ér, a mire az uj kormány vérmes szemekkel bizton számit, annál fürgébben peregnek az árverező dobok. Megbizható forrásból értesül egy vidéki laptársunk arról, hogy a vármegyék és városok utasitást kaptak arra nézve, hogy ha az ex-lex állapot megszünik és megkezdődik az adók behajtása, olyan helyeken, ahol a lakosság fellépése a tömeges adóbehajtások miatt netalán fenyegetőnek mutatkozik, katonai karhatalmat vegyenek igénybe. Mi pedig azt tartjuk, hogy nem katonai karhatalomra van szükség a hátralékos adóbehajtásnál, hanem a legnagyobb kiméletre és méltányosságra. Ovakodni kell attól, hogy a szegény népet az adóért egyszerre megrohanják, ami sok kis exisztentiát megingatna, sőt tönkre tenne, hanem kellő haladékot kell engedni a hátralékok letörlesztésére.

— (**Almássy Lola fogai.**) *Almássy* Lola szinésznő, aki most az aradi szinház primadonnája, két évvel ezelőtt bekopogtatott Wellner Gyula fogtechnikusnak erősen reklamirozott Andrássy-uti mütermébe és kérte a technikust, hogy készitsen neki 600 koronáért megfelelő számu müfogakat. Wellner készséggel eleget tett a megrendelésnek, pár nap mulva elkészültek a fogak, rövid ideig éke itették is a szinésznőnek különben is gyönyörü száját, azonban Almássy Lola csakhamar ismét megjelent Wellnernél és tudtára adta, hogy a fogak éppen nem felelnek meg rendeltetésüknek. Wellner, aki kissé bosszus volt amiatt, mert a szinésznő a fogaknak árával még mindig adós volt, biztatta Almássy Lolát, hogy csak hagyja nála a müfogakat, délig megreperálja. Délben aztán, mikor a szinésznő a fogait követelte, Wellner nem éppen udvarias hangon kijelentette, hogy a nagysága addig nem kapja meg a fogakat, amig nem fizet. A szinésznő kétségbeesett, mert nem volt nála pénz, a fogakra pedig égetően szüksége volt, minthogy azok nélkül az esti előadáson nem léphetett fel. Kért, könyörgött, a fogtechnikus azonban hajthatatlan maradt. Végre is, hogy szorult helyzetén segitsen, lerántotta magáról az ékszereket és azokkal váltotta meg a fogakat. Wellner örömmel kapott az ékszerek után s csak azt jegyezte meg, hogy ha huszonnégy órán belül nem kap pénzt, az ékszerek a zálogházba kerülnek. Másnap délelőtt a technikust fölkereste a szinésznő édesanyja, visszakövetelte az ékszereket, Wellner erről hallani sem akart és a tisztes matronát kiutasitotta lakásából. Másnap az ékszerek csakugyan a zálogházba kerültek s mikor végre Almássy Lóla az ékszereket kiakarta váltani, már akkor a zálogcédulák sem voltak meg. A szinésznő sikkasztás miatt jelentette fel a fogtechnikust és az ügyet tegnap délelőtt tárgyalta a budapesti büntetőtörvényszék. Almássy Lola nem jelent meg személyesen, hanem Aradról levelet irt, a melyben kijelenti, hogy a részletekre már nem emlékszik egész világosan, nem kivánja az eljárás folytatását, nincs semmi követelése Wellner ellen és a miatt vallomását valónak fogadja el. Dr. Böhm Alajos kir. ügyész ennek daczára kivánta az eljárás folytatását. Wellner Gyula tekintettel arra, hogy védelmére kényes természetü dolgokat is kénytelen elmondani, zárt tárgyalást kért, a mit a biróság el is rendelt. Itéletre nem került a sor, mert a törvényszék szükségesnek látja a szinésznő kihallgatását, ezért Almássy Lolát a legközelebbi főtárgyalásra pénzbüntetés terhe alatt idézik meg.

— (**Tolvajok a keleti pályaudvaron.**) A tél beálltával nagyon elszaporodtak a fővárosban a tolvajok és az álkulcsos betörők, akik a már korán beálló sötétséget felhasználják arra, hogy gonosz terveiket kivigyék. Még olyan helyre is merészkednek behatolni, mint a keleti pályaudvar, amelyet pedig ugy őriznek, mint valami erődöt. A tolvajok mégis behatolnak és ellopnak mindent, ami kezük ügyébe akad. — Igy tegnapra virradó éjjel a maga nemében páratlan eset történt. A tolvajok — mert kétségtelen, hogy többen vannak — egy a pályaudvarról a rendező vágányokra kitolt személyvonatról lopták ugyszólván az összes hamutartókat. E hamutartókat mindenki ismeri, a ki vonaton utazott már. A kupé ablaka alá vannak erősitve és rézből valók. Ezeket feszitették le a tolvajok és vitték el. Nem nagy értéket képviselnek, de a rendőrség mégis keresi az ügyes tolvajokat.

— (**A téglagyáros utitárs.**) Adler Jenő berettyó-ujfalusi téglagyárosnak az elmult este nagyon kellemetlen kalandja volt, melynek utolsó utja a főkapitányságra vezetett. A téglagyáros ugyanis még délután ült fel a gyorsvonatra, a mely Budapest felé tartott. I. osztályu kupéba szállt, a hol mindössze egy ur volt. Magas, karcsu, barnaképü uri ember volt ez. Arcán himlőhelyek látszottak, bajusza és szakálla le volt borotválva. Különben elegánsan volt öltözve. A mikor a kalauz beszólt a kupéba a téglagyáros jegyéért, akkor a borotváltképü idegen, a kit különben szinésznek néztek, ezt kérdé:

— Messze vagyunk még Budapesttől?

— Még elég messze. Estére, tiz előtt érkezünk oda!

— Az még sok idő! — Szólt és nagyot ásitott.

— Álmos vagyok! — és ezzel még egynehányszor ásitva, lehunyta szemét. Adler pedig egyszerre azon vette észre magát, hogy ő is ásit. Behunyta szemét és ő is elaludt. Jó izüen alhatott, mert mire felébresztette a kalauz, már Budapesten voltak. Adler kinyitotta szemét és kereste utitársát, de az eltünt. Eltünt azonban vele együtt krokodil bőrü táskája, amelyben 4500 korona készpénz és értékpapir volt. Volt benne 19 drb. 20 koronás bankjegy, egy százas bankó, egy 2000 koronás kötlevél és egy 2000 koronás váltó. A táskát senki más el nem lophatta, mint az utitárs, aki a főváros előtt valami állomáson leszállt. Adler azonnal a főkapitányságra sietett, ahol feljelentést tett az ismeretlen utazó tolvaj ellen.

— **Orosz forradalmi mozgalmak.** Az orosz szocialista forradalom előkészitésének vezérei a legutóbbi hetekben lázas munkálkodást fejtettek ki s különösen a proklamációkat terjesztik rendkivüli nagy számban. A pétervári rendőrség kinyomozta, hogy a legutóbbi időben több, mint ötven külföldi agitátor jött Oroszországba s a rendőrség valósággal elárasztja a pályaudvarokat, hogy kézrekeritse az idegeneket. A rendőrség éjszakánként számtalan magánlakásba hatol, hogy ott keresse a külföldi szociálistákat *Eddig már számos külföldit tartóztattak le.*

—

x (**Városunk elismert**) *és legjobb* **Mű-selyem** *festője és vegyészeti ruhatisztitója* **Czink József** Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utcza 25 szám (a postával szemben.) Gyászruhák 24 óra alatt festenek fekete-re. 2724. 13—50

x **Uj irodalmi vállalat** terjesztésére jó föllépésü intelligens egyéneket *magas jutalékkal* alkalmazunk. *„Korvin Mátyás“ r. t. Kolozsvár* Deák-utca 21.

Táviratok

A király karácsonya.

Budapest, nov. 20.

Ő felsége egyáltalában nem szándékszik Budapestre jönni, sőt az idén még karácsonyt sem tölti Gödöllőn.

Körber válasza Tiszának.

Bécs, nov. 20.

Körber ma válaszolt a Reischrátban a Tisza István szerdai beszédére. Kijelentette, hogy ő mult beszédében nem tett egyebet, mint a törvényt magyarázta és a mit ő akkor mondott annak az volt az értelme, hogy Magyarország közös ügyekben nem hozhat törvényt Ausztria hozzájárulása nélkül.

— Ezt mondottam és ezt fenntartom ma is. Nálunk is vannak sovinisták mint odaát Magyarországon, de az nem történt meg a mi részünkről, hogy a szomszéd állam polgárait idegeneknek neveztük volna. Sajnos ez Magyarországon megtörtént és az impulzus erre nézve a magyar miniszterelnöki székből hangzott el.

Körber beszéde.

Bécs, nov. 20.

Körbernek a Reichsrathban elmondott beszéde, szószerint a következő:

Multkori beszédemben hivatkoztam a kiegyezési törvénynek szószerinti szövegére. Tettem pedig azt a tisztességes interpretáló lelkiismeretességével. A magyar miniszterelnök beszédében azt a jogát hangoztatta, hogy a kiegyezési törvényt a koronával egyetértőleg önállóan módosithatja, de neki is meg kellett engednie, hogy ilyen módositásnak gyakorlati érvénye nincs addig, mig azt törvényes uton Ausztriában is el nem határozzák. (Helyeslés.)

Tehát legalább az utolsó napokban, a midőn a magyar országgyülési események iránt kötelességszerüleg érdeklődnöm kellett, alkaimam volt az iránt is érdeklődnöm, hogy mit neveznek a magyar királyságban alkotmánynak és közjognak, ha arról már előbb nem volt tudomásom. (Helyeslés és derültség.)

Sem én, sem más osztrák ember nem elég nagy soviniszta, hogy ily nagy fontosságu ügyben, mint a katonai kérdés, egy formulával megelégednénk. Én csak a dolog lényegéhez tarthatom magamat, a mi abban áll, hogy a kiegyezési törvények tartalma mindkét része addig kötelező marad, mig mindkét részt törvényes uton meg nem változtatjuk. (Élénk tetszés, taps és zaj. A cseh radikálisok kiabálnak. A németek: Rendre, Rendre! Néhány pillanatig tart ez az összevissza kiabálás.)

Ezen megingathatatlan, talán meglehetősen polgáriasnak tetsző (Nagy tetszés és taps.) de a valóságban gyökerező meggyőződésemhez ragaszkodnom kell. — A magyar királyi kormány feje egy önálló államtestület miniszterelnöke — és épp ugy hivatkozott a magyar-osztrák kiegyezési törvényre, mint én, mert ez legyőzhetetlen akadály, amely a monarchia fönnállása érdekében utjában áll minden egyoldalu törekvésnek. Való az, hogy a monarchia érdekében gyakran fájdalmas izgalommal engedtünk a végső hátárig Magyarországnak.... (Felkiáltások: Tulsokat engedtünk! Menjen Magyarországba! Komiszság! Igy kiabálnak a cseh radikálisok, ugy hogy néhány pillanatig tart, mig Körber folytathatja beszédét.) de ama jogunkat, hogy a mi jogainkat mi magyarázzuk meg és bizonyitsuk be, nem hagyjuk elvitatni sohasem. Nem fogjuk az osztrák jogokat kiszolgáltatni, nem hagyjuk ezen helyeket becsmérelni, mert ezeket az állam bizta reánk, védnünk kell azt, mint a katonaságnak a zászlóját. S ha — amitől Isten óvjon — az idegen szó monarkiánkon belül valaha érvényesülne, (Felkiáltások: Nagyon jól!) akkor emlékeztetnünk kell arra, hogy a magyar miniszterelnök volt az első, ki azt kimondta. (Zajos tetszés és taps. Körbert számosan üdvözlik. Kiáltások: Bravó Körber! A cseh radikálisok fütyülnek. Nagy mozgás és zaj.)

Ezután a cseh radikálisok interpellációikban reámutattak és hivatkoztak a magyar alkotmányra és kérdik: hajlandó-e Körber az uralkodónak parlamentáris miniszterium kinevezését ajánlani?

Körber kijelentette, hogy a német katonai nyelv feltétlenül szükséges.

Erre az uj-csehek kiabálnak: Nem kell ostobaság! Nem kell a német katonai nyelv!

Tisza és Körber.

Budapest, nov. 20.

Beavatott körökben hirlik, hogy Tisza István holnap **felelni fog** Körber mai beszépére, mert elégedetlen az osztrák miniszterelnök válaszával. Kifogásolja, hogy az **„osztrák-magyar törvényt“** emleget és félremagyarázta Tiszának a szabadelvűpártban tett nyilatkozatát.

Műnnich Aurél államtitkár.

Budapest, nov. 20.

Gromon Dezső honvédelmi államtitkár már néhány nap mulva távozik hivatalából. Gromon helyére, tudvalevőeg Münnich Aurél megy államtitkárnak.

Az obstrukciós vacsora.

Budapest, nov. 20.

Ma este tartották meg a harcoló ellenzék tagjai u. n. obstrukciós vacsorájukat a Drechsler vendéglőben, melyen **negyvennégy** képviselő jelent meg.

Lelkes, emelkedett hangulatban folyt le a vacsora.

Az első felköszöntőt **Nessi** Pál mondotta. Üdvözölte a megjelenteket. A különböző pártállásu képviselők összejövetele azt bizonyitja, hogy a politikai pártkeretek ledöltek, mert mindnyájan érezzük, hogy a haza veszélyben van. A diadalra emeli poharát.

Utána **Kaas** Ivor beszélt. Az egész ország a haza függetlenségének a hive; ő is, bár a néppárthoz tartozik. A függetlenségi eszmék kipróbált bajnokára: Tóth Jánosra emeli poharát.

Olay Lajos azzal fejezte be beszédét, hogy soha sem hitte volna, hogy ő a néppárt valamelyik tagjára köszöntőt mondjon. Most megteszi és felköszönti báró Kaas Ivort és Zboray Miklóst.

Ezután Szederkényi Nándor beszélt.

Holló Lajos felolvasta a betegen fekvő Beöthy Ákos levelét, ki üdvözletét küldötte és kitartásra buzditja a harcolókat.

Most ujból Kaas Ivor emelkedett szólásra. A távollevőkre üriti poharát, kik velünk éreznek, ha most nem is harcolnak. Fájdalommal látja, hogy hiányzik megérdemelt és kellő helyéről Kossuth Ferenc, annak a Kossuth Lajosnak a fia, a kinek eszméiért, a magyar szabadságért küzdünk.

Gyujtó, lelkes beszédet mondott még **Ugron** Gábor, majd végül **Barabás** Béla szólt nagy hatással és a győzelem hitében és reményében kitartást kért a küzdőktől.

A társaság lelkes hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt.

A Józsefvárosi mandátum.

Budapest, nov. 20.

A szavazás befejeztével Berzevicy Albert kapott 1564 szavazatot; Lakatos Miklós pedig 621 szavazatot. Ennélfogva 943 szótöbbséggel Berzevicy Albert választatott meg.

A Vészi—Fényes-féle sajtóper.

Székesfehérvár, nov. 20.

Vészi József egy reá vonatkozó cikkért sajtópert inditott Fényes László hirlapiró ellen. A székesfehérvári törvényszék napokig tárgyalta az ügyet és **felmentette** Fényes Lászlót az ellene emelt vád alól.

ELŐFIZETESI ÁRAK!

Okt.-dec.-re ..... 6 kor.
Egy hóra ..... 2 kor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Kolozsvár, szombaton, 1903. nov. 21-én:

SAN-TOY.

Khinai daljáték 3 felvonásban.

Kezdete 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, vasárnap, nov. 22-én:
Délután 3 órakor:
LEAR KIRÁLY.
Este 7 órakor:
A CIGÁNYBÁRÓ.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap: d. u.: Lear király. (Ifj. előadás IV.)
Vasárnap este: A cigánybáró. (b 50. sz.)

* **Sötétség — harmadszor.** Talán sehol se fogy ki oly bámulatos gyorsasággal a közönség érdeklődése egy-egy ujdonság iránt, mint legujabban nálunk, a nemes tradiciók ódon városában. Elég egy uj szindarabot kétszer előadni, hogy harmadszorra üresség és hüvös fagy szállja meg a nézőteret. Ne firtassuk ennek a sulyos jelentőségü tünetnek a nem is oly nagyon mélyen fekvő okát s elégedjünk meg annak regisztrálásával, hogy Rutkai-Rothauser hatásos jelenetekben gazdag drámájának tegnapi, harmadik előadására már félig se telt meg a nézőtér. A földszinten tátongó sorok, itt is, ott is egy-egy üres páholy. Az előadásban uj nem volt semmi sem. Tóvölgyi Margit müvészete egész hevét öntötte belé szerepébe s a tegnap esti tapsok és éljenzések ismét méltán megillették az ő igazi, nagy tehetségét.

* **San-Toy.** Páratlan számu bérletfolyamban kerül ujra szinre *San-Toy*, e szép muzsikáju operett, melyben ma ismét *Szabó* Mariska játsza Dudleyt a szobalányt.

* **Holnap — két előadás.** Vasárnap, mint rendesen, két előadás lesz. Délután ifjusági előadás gyanánt „Lear király“ kerül szinre, Szakács Andorral a cimszerepben, mig este a „Cigánybáró“-t elevenitik föl s ebben Szabó Mariska, Károlyi Leona, Váradiné, Kassai, Hunfi, Dezséri és Mátrai lesznek a főbb szereplők. A délutáni előadás előtt Rietly Károly kegyesrendi tanár értekezik Shakespeare remekéről.

* **A tavasz.** Strausz József népszerü, kedves zenéjü operettjének, szinpadi próbáit megkezdte már az énekes személyzet. A Tavasz e hó 28-ikán, szombaton kerül bemutatóra.

Felelős szerkesztő:
HERCZEG JENŐ.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

Réti Sándor férfi ruhakereskedőnél a tanácsháza alatt 2466-111

1 férfi öltönyt 4 frtól
1 fiuöltöny 1 frt 50 krtól.
1 férfi nadrág 1 frttól kezdve
kapható csakis a Tanácsháza alatt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Árverési hirdetmény.

A magurai volt urbéres közbirtokosság tulajdonát képező és a reketói viz mentén a Borli és Tyertyesuluj nevü patakok között fekvő **200·87 hold kiterjedésü bükk erdő** részletén, részint zárt állabban, részint szétszórtan található

idősb bükk törzsek

a nagyméltóságu m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 84359—$^1/_3$b—903. számu engedélye folytán **1903. évi deczember hó 2-án d. e. 11 órakor** a reketói erdőőri lakásnál tartandó nyilvános árverésen eladás alá kerülnek.

A kolozsvári m. kir. járási Erdőgondnokság felmérése és becslése folytán az emlitett területen levő és eladás alá kerülő bükkfa készlet fatömege **5650** köbméter; értéke pedig köbméterenként 80 fillérrel összesen **4440 kor.** összeget tesz ki.

Az árverési feltételek a kolozsvári m. kir. járási erdőgondnokságnál Kolozsvárt **(Mikó-utcza 16. sz.)** és alólirottnál bármikor megtekinthetők.

Gyalu, 1903. november hó 17-én.

Bereszky Lajos,
urbéres-elnök.

Fenyőerdő eladás.

Incsel község volt urbéreseinek tulajdonát képező, az incseli 18. számu tjzőkönyvben foglalt 47·93 kataszteri hold

tiszta fenyveserdő anyaga

folyó évi november hó 30-án délelőtt 10 órakor Incsel községházánál fog nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatni, feltételek következők:

1. Kikiáltási ár az erdő hivatalos becsértéke: **25.750 korona**, melyen alól nem adatik el.
2. Árverezni óhajtók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át, vagyis **2575 koronát** kötelesek letenni.
3. A vételár az árverezés napjától számitott 8 nap alatt urbéresi pénztárnok kezéhez befizetendő.
4. Vevő köteles a megvett faanyagot az árverezés napjától számitott két év alatt letarolni és elszállittatni.
5. Terület és fatömegért eladó tulajdonos nem szavatol.

Incsel, 1903. november 13-án.

Farkas Gábor, v. urb. jegyző. **Jósa Gyula,** v. urb. elnök.

A Nagyszebeni

Földhitelintézet

törlesztéses jelzálog-kölcsönöket ad:

2000 koronától kezdő összegekben, mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, $4^1/_2$, $4^3/_4$ és 5% kamatláb és $^3/_4$% kezelési dij mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt, még pedig minden **1000 korona** tőke után fizetendő:

A)

1. 10 évi törlesztésre félévenként .... K. 65.04 f.
2. 20 évi „ „ .... K. 41.75 f.
3. 30 évi „ „ .... K. 34.79 f.

Legkisebb kölcsön **2000 korona,** kivételesen **1000 koronától** fogva is.

B) 2861 4—*

1. 15 évi törlesztésre félévenként .... K. 48.52 f.
2. 25 évi „ „ .... K. 36.57 f.
3. 35 évi „ „ .... K. 32.05 f.

Legkisebb kölcsön **5000 korona.**

C)

1. 30 évi törlesztésre félévenként .... K. 32.92 f.
2. 40 $^1/_2$ évi „ „ .... K. 29.69 f.
3. 50 évi „ „ .... K. 28.22 f.

Legkisebb kölcsön **10.000 korona.**

D)

1. 50 évi törlesztésre félévenként .... K. 26.11 f.

Legkisebb kölcsön **30.000 korona.**

Az ötven évi kölcsönök csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszini szemle után.

Kölcsön folyamodványok az alulirotthoz benyujthatók, ki minden bővebb felvilágositást is készséggel ad.

Erdélyi erdő-faanyag- és bánya-ügynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, Malom-utca 16. sz.

Férfi-, fiu- és gyermekruha nagy raktár!

Eisenberger Ábrahám

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-u. 10.

Alapittatott 1865. —— Alapittatott 1865.

Ajánlja hazai legelső gyártmányu ruhaszövetek, külföldi elsőminőségü gyapjuáruk és posztók, kész öltönyök, felöltők és télikabátjait. Mérték szerinti, kitünő szabásu férfiruhák. Olcsó árak. Kalapok. Nagy választék.

Kiváló tisztelettel **Eisenberger Ábrahám.**

Versenytárgyalási hirdetmény.

A kolozsvári Szent Erzsébet aggház fellegvári úti műmalmához egy gőzkazán beállitása s illetve kazánház épitése szükséges, mely munkálatoknak vállalat utján leendő eszközlése céljából **folyó hó 25-én szerdán d. e. 11 órakor a kolozsvári műmalom részvény-társaság szentegyház-utczai irodájában,** előzetesen beadott zárt irásbeli ajánlatok elfogadása mellett, szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

A leteendő **bánatpénz 500 korona.** Irásbeli ajánlatokhoz ez összeg készpénzben csatolandó.

Az épitési tervek, versenytárgyalási és szerződési feltételek nevezett r.-társaság **Szentegyház-utczai** irodájában megtekinthetők és lemásolhatók. Az ajánlatba határozottan beirandó, hogy ajánlattevő ezeket ismeri és magára nézve kötelezőnek elismeri.

Kolozsvárt, 1903. november hó 20-án.

Kolozsvári műmalom részvény-társaság.

Braun Mihály

hangszerkészitő
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi M.-u 18.
2633 98—*

Nagy raktár az összes hangszerekben. Nagy javitóműhely. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kitünő minőségü tüzifa

tiszta méretekben kapható

Betegh Péter

faraktárából

1 öl 4 köbméter I. oszt. nem usztatott hasábos bükkfa 11 frt.
1 öl 4 köbméter I. oszt. nem usztatott vastag hántottfa 11 frt.
1 öl 4 köbméter I. oszt. nem usztatott hasábos tölgyfa 10 frt.
1 öl 4 köbméter I. oszt. nem usztatott vegyes dorongfa 9 frt.
1 öl 4 köbméter II. oszt. nem usztatott szép hántottfa 9 frt.

Házhoz szállitva 1 forinttal drágább.

2836 **Waggonszámra árengedmény.** 9—50

Viszonteladóknak jelentékeny árkedvezmény.

Megrendelbető irodahelyiségemben: **Egyetem-utca 3. sz.**
Szele Márton, Dániel Antal és **Tauffer Dezső** tőtéri üzleteiben

Minden nállam vásárolt, javitott óráért 2 évi jótállás!

Tartós, lelkiismeretes munka!

Olcsó órajavitási és aranymüves mühely!

Őszi J. Kolozsvár

Unió-utcza 7. sz.

Zsebóra tisztitás	K.	**1.20**-tól	feljebb
„ rugó	K.	**1.20**-tól	„
„ üveg	—	**40**-től	„
„ mutató	—	**30**-tól	„
Gyürü forrasztás	—	**80**-tól	„
Gyürükő	—	**60**-tól	„

Aranyjavitások — legolcsóbban!

Óraüveg 40 fillér!

2741 25—60

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság.

Törlesztéses és közönséges **jelzálog-kölcsönöket** nyujt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő **bérházakra** és bárhol fekvő **földbirtokra.** 2606 85—*

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolitja le s a kölcsönöket minden **levonás** vagy **külön dij nélkül készpénzben fizeti ki.**

Ujság Kiadóvállalat **GOMBOS FERENCZ** Kolozsvár, Egyetem-utcza 7.

Gyorsan, izlésesen és legjutányosabb árban készit: **meghivókat, körleveleket, üzleti számlákat, heti és napilapokat, folyóiratokat, eljegyzési kártyákat** stb.

ELSŐRANGU

„Lyceum“-Könyvnyomda

Az erdélyi részekben legjobb hirnévnek örvendő Lyceum-nyomdámat **négy gyorssajtóval** és a legmodernebb igényeknek megfelelő **betüanyaggal szereltem fel,** ugy, hogy a könyvnyomdai munkák kiállitása tekintetében nemcsak a helyi, hanem bármely fővárosi nyomdával szemben is kiállom a versenyt.

Vidéki megrendelések leggyorsabban eszközöltetnek.

Mátyás király tér. Gróf Rhédey palota.

Schuster Emil

Norinbergi, diszmü, játék, sport, vadászati és fényképészeti kellékek áruraktára Kolozsvárt.

Telefonszám: 185.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát:

Az eredeti Amerikai **Grammophon** Társaság hangosan **beszélő-, zenélő-** és **szavaló-gépjeit,** eredeti gyári árakon 105, 150—200 koronáig; ugyszintén az ezekhez megfelelő **lapokból** állandó nagy raktár magyar, német, angol, franczia, olasz kiadásokban. **Grammophonokat megfelelő** referentiák mellett **havi részlettörlesztés** mellett is **árusitok eredeti gyári árakban.**

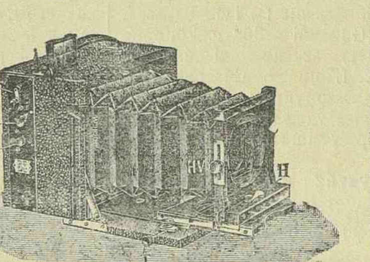

Fényképészeti kellékekben: Kézi, állványos és Kodak zsebkamrákból filmek, üveglemezek a leghiresebb gyárakból, másolópapirok, levelezőlapok és vegyszerekből, szóval minden megkivánható kellékeket eredeti gyári árak mellett.

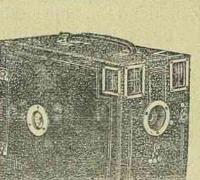

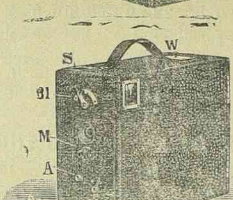

Vadászati kellékekben: Kizárólagos raktár I. P. Sauer & Sohn Suhl. H. Pieper és Neuman Freres belgiumi fegyvergyárosok serétes és golyós fegyvereikből bármilyen Caliberben 38 kororonától 600 koronáig; Revolverek, Browning és Bär czéllövő és flobert pisztolyok, revolvertöltények, töltényhüvelyek, fojtások, golyók és serétek, becsavaró- és tisztitó kellékek stb., vadászczipők, csizmák, vadászharisnyák, kalapok és sapkák. Vizhatlan loden és teveszőrkabátok, felöltők és gallérok, valódi dániai mosható iramszarvasbőrkabátok, szőrmével bélelve és béleletlenül, bőrsapkák és sisakok.

2313 111—* **Schuster Emil.**

HERMANN E.

varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvárt, Egyetem-u. 6 sz.

Ujonnan berendezett mechanikai mühelyemben minden mechanikai javitások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Varrógépek!

1 valódi családi Singer varrógép himző készülékkel ellátva **30—50** frtig.
1 karikahajós .... **65—80** frtig.
1 Central Bobbin .... **86—90** frtig

Eredeti Howe C. Wheler & Wilson D. 12., Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. stb

A varrógépek kedvezménye: *Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.*

2594 97—* *Gépeimért 10 évig felelek.*

1 uj kerékpár angol villával 70—90 frtig. Kerékpár köpeny 4—6 frtig. Kerékpár tömlő gummi 2 frt 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 35 krtól. 1 frt 50 krig. Kerékpár acetilen lámpa 2 frt 50 krtól 5 frtig stb. stb.

Kalapujdonságok! — Fehérnemüek!

Nyakkendő különlegességek!

Bittó Rezső * Kolozsvárt,

Mátyás király-tér 12.

Ajánlja az őszi évadra megérkezett

FÉRFIDIVAT

Ujdonságait!

2790 44—*

Czipő- és sport-czikkek!

Legjobb kivitelben, legjutányosabb árakban!

Értesités!

A jótékonyság apostolának nevét viselő **„Báró Hirsch Mór“** egyesület — **kolozsvári fiókja, mely kilencz év óta áll fenn s 600 tagot számlál** — felvesz tagokat egész 50 éves korukig. Ezen egyesület czélja: Törzstagjait és hozzátartozóit betegség esetén az egyesület költségén gondos orvosi gyógykezelésben, gyógyszerek dijmentes kiszolgáltatásában és a törzstagot heti 10 korona pénzsegélyben részesiteni, valamint elhalálozása alkalmából hátramaradott családjának megfelelő segélyösszeget nyujtani; ezáltal egyesületünk hivatalnokok, kereskedők és kisiparosok részére különösen ajánlatos.

Az egyesület 3 osztályt állitott fel és pedig:

Az A) osztályba felvétetnek tagok 40 éves korig havi járulék 6 kor.; a tag elhalálozása esetén hátramaradottjai az alapszabályokban foglalt feltételek mellett **2400 koronáig menő segélyösszegben részesülnek.**

A B) osztályba felvétetnek tagok 45 éves korig; havi járulék 4 kor. 10 fill.; a tag elhalálozása esetén hátramaradottjai ugyanazon feltételek mellett **1200 koronáig menő segélyösszegben részesülnek;** végre:

A C) osztályba felvétetnek tagok 50 éves korig; havi járulék 3 kor. 10 fillér; a tag elhalálozása esetén hátramaradottjai ugyanazon feltételek mellett **600 koronáig menő segélyösszegben részesülnek.**

Tagul felvétetik minden feddhetlen jellemü egyén, állás, vallás és nemre való különbség nélkül.

A „Báró Hirsch Mór“ jótékonysági és önsegélyző egyesület vezetősége a magas kormányhatóság által szentesitett alapszabályai alapján egy uj osztályt létesitett, az u. n. **cselédosztályt,** mely — nemes czélját és eddigi müködését tekintve — ugy a gazdáknak, mint a cselédeknek egyaránt hasznos szolgálatot tesz.

Az ezen osztályba belépő cselédtartó tagok csekély **évi 4 korona** tagsági dij fizetése ellenében abban a kedvezményben részesülnek, hogy azt a terhet, 1875. évi III. törvényczikk 1. §-ának 5. pontja reájuk ró, **helyettük az egyesület vállalja magára, vagyis beteg cselédjeiket — a gazda teljes megkimélésével — valamely nyilvános kórházban saját költségén gyógykezelteti.**

Ha tekintetbe vesszük, hogy **egyetlen egy megbetegedési eset** a cselédtartónak egyéb kellemetlenségeken felül **még 15 évi tagsági dijjal felérő költségeket okozhat egyszerre,** feleslegesnek véljük annak további bizonyitását, hogy ezen uj osztály is a közérdeknek és humanismusnak áll szolgálatában. **E hónap végéig jelentkező tagok felvételi dijat nem fizetnek.** Bővebb felvilágositást nyujt és jelentkezéseket elfogad a fiókiroda **Emke-tér 3. sz. a.**

A „Báró Hirsch Mór“ jótékonysági és önsegélyző egyesület Elnöksége

Dr. Kádár János, elnök. **Dávid Lajos,** titkár.

Nyomatott: Gombos Ferencz Lyceum-könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca